СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 269. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 17-го ЛИСТОПАДА 1951. — No. 269. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 17, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

В СТОЛИЦІ СТУРБОВАНІ ВІСТЯМИ ПРО РОЗСТРІЛ ПОЛОНЕНИХ

Вашинґтон, 15 листопада. — Оприлюднений без дозволу вищої влади звіт про масове вбивство американських та інших полонених китайськими комуністами під час війни в Кореї викликав більше стурбування й замішання в урядових колах ніж всяка інша подія від часу відставки генерала Доґлеса МекАртура. В зв'язку з цим, до будинку Пентаґону, в якому міститься департамент оборони, надходить повно телеграм, телефонограм та особистих запитів від родин вояків, що пропали без вісти. Представники інших заприязнених країн, які вислали свої війська проти комуністів до Кореї, звертаються до департаменту стейту за висненням, чому звіт опублікований саме під час переговорів про перемир'я. Ні влада у Вашинґтоні, ані верховний командувач військ на Далекому Сході ген. Меттю Риджвей не можуть дати належних виснень, чому полк. Джеймс Генлі подав до прилюдного відома дані про мордування полонених. Тим часом уряд вислав до родин вояків заспокоюючі вісті з порадою чекати на урядові звідомлення; вислав доручення до американських офіцерів, які ведуть переговори з комуністами, щоб вони зосередили свою увагу на виміну полонених, а не на встановленні лінії для стримання дальших воєнних діянь; заявив рішуче, що не буде стримання стрілянини, доки не буде розв'язана справа полонених.

„АТОМОВА АТАКА" НА НЮ ЙОРК. Минулої середи в Ню Йорку відбулася перша загальна проба оборони проти атомового нападу з повітря на цю світову метрополію. З цеї нагоди в пресі появився інтересний фотомонтаж освітленого району Ню Йорку, з будинком Об'єднаних Націй над Іст Ривер, на тлі справжнього вибуху атомової бомби під час одної з проб в неозначеному ближче місці.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДКИДАЄ ДУМКУ НАРАД ЧОТИРЬОХ ДЕРЖАВ ПОЗА О.Н.

Кій Вест, на Флориді, 15 листопада. — Президент Труман заявив, що Об'єднані Нації, а не зібрання Чотирьох держав — властиве місце для спроб дійти до порозуміння між Росією й Заходом. Він також висловив надію, що Совєтський Союз прийме плян роззброєння, запропонований трьома державами, бо населення Совєтів так само хоче миру, як і інші народи. На пресовій конференції Труман теж заявив, що його погляди на нову конференцію Чотирьох Держав на зразок тієї, що відбулася в Потсдамі в 1945 р., не змінилися. У той час, казав президент, він був радий переговорювати з прем'єром Сталіном, якщо б той приїхав в гості до Вашинґтону, одначе Сталін відмовився приїхати, виправдуючи свою відмову забороною лікаря. При іншій нагоді президент сказав, що умова з Совєтами не вартує того паперу, на якому вона списана і що головна ціль зброєнь Західніх країн така, щоб Совєти дотримували міжнародні зобов'язання з страху перед силою вільних народів.

Згадуючи про сміх совєтського міністра закордонних справ Андрія Вишинського над пропозицією трьох держав для міжнародного .роззброєння, Труман сказав, що це перший раз Вишинський сердечно сміявся.'

Труман засуджує вбивство полонених вояків.

На пресовій конференції през. Труман натаврував як жахливе діло розстріл американських воєнних полонених в Кореї китайськими і північно-корейськими комуністами. Якщо ці вісті правдиві, говорив президент, то це вбивство є найганебніша річ, яка сталася в останньому сторіччі. Коли один репортер запитався, чи ці масові вбивства приспішать уживання тактичної атомової бомби в Кореї, Труман відповів: „Я не знаю".

ЮГОСЛАВІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ АКЦІЇ ПРОТИ СОВЄТІВ

Париж. — Югославський міністер закордонних справ, д-р Едвард Кардаль, видвигнув вчора пропозицію, щоб Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй почала відповідну акцію для закінчення воєнного напруження між Югославією і Совєтським Союзом. Промовляючи на спільній сесії Генеральної Асамблеї, югославський представник обвинувачував Москву за теперішнє напруження, прикладом якого може послужити факт, що коли ще два роки тому послушні Москві сателіти мали 14 дивізій військ на югославських кордонах, то сьогодні вони мають їх там вже понад 25, в порівнянні з 53 дивізіями всіх югославських військ. Д-р Кардель конкретно пропонував, щоби Генеральна Асамблея — встановила окрему міжнародну комісію, яка виїхала б до Югославії і там на місці перевірювала та полагоджувала всі прикордонні випадки, як намагалася б „вжити всіх заходів для мирного полагодження існуючих спірних проблем" між Совєтським Союзом і його сателітами з одного боку, а Югославією з другого. В підсумках своїх обвинувачень проти Москви д-р Кардель заявив, що Совєтський Союз може, евентуально, й не бажати собі нової світової війни але це справи не змінює, бо його міжнародна політика може легко таку війну спровокувати.

ЮГОСЛАВСЬКІ КОМУНІСТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПОВОРОТУ ДО „ПАРТІЙНОЇ ЛІНІЇ"

Беоґрад. — Рівночасно з підписанням американсько-югославського договору про американську допомогу югославській армії та рівночасно з виступом югославського представника на Генеральній Асамблеї в Парижі проти Совєтського Союзу з обвинуваченням — що він загрожує Югославії і світовому мирові, в самій Югославії комуністичні лідери почали інтензивну кампанію за поворотом до „партійної лінії". На більших і менших мітінґах та з'їздах партійних провідників стверджується, що в останніх роках в Югославії, включно із самою комуністичною партією помітний поворот дрібноміщанських звичаїв моралі та що цей вплив „гнилого Заходу" мусить бути припинений.

ЕРІК ДЖАНСТОН ПІШОВ ДО ДИМІСІЇ

Кій Вест. — През. Труман прийняв зречення Еріка Джанстона з посади директора аґенції економічної стабілізації, при чому написав йому листа з осторогою, що Злучені Держави стоять далі під загрозою інфляції. „Кожен з нас мусить прикласти своїх рук до втримання стабілізованого господарства"—писав президент. „Щоб цього досягти, нам треба виявити самодисципліну й контролю над собою самими, наскільки в нас як нації, стає сил. Нам треба підпорядкувати наші особисті цілі інтересам нації і всього людства"—пригадував президент. Президент не сказав, хто буде наступником Джанстона, одначе секретар Білого Дому Джозеф, Шорт, виявив випадково, що місце Джанстона займе Джан Д. Смолл, теперішній голова амуніційної ради. Джанстон працюватиме в фільмовій промисловості.

РОБІТНИКИ В СТАЛІВНЯХ ЗА ГАРАНТІЮ РІЧНОГО ЗАРОБІТКУ

Атлантик Сиґі, Н. Дж. — Комісія політики платень юнії стелевих робітників вирішила домагатися значної підвишки платень, гарантованого річного заробітку та двадцяти інших концесій. Ці вимоги суперечать постанові Ради Стабілізації Платень про повний контроль над цінами й платнею. Филип Морей, голова юнії, каже, що переговори з робітниками почнуться за кілька тижнів. Комісія політики платень складена з 170 осіб. Вона, як кажуть виробила проєкт поділу зисків з продукції між підприємцями й робітниками. Крім того вона домагається довшого відпустку, більшої платні за суботи й неділі, права старшинства при різних скаргах і т.п.

ГЕН. РІДЖВЕЙ НАКАЗАВ СЛІДСТВО В СПРАВІ КОМУНІСТИЧНОГО НАРОДОВБИВСТВА

Токіо. — Ген. Метью Ріджвей, аліянтський головний командант на Далекому Сході, — наказав негайне і дбайливе слідство в справі повідомлення полк. Джеймса Генлі, керівника правного відділу в штабі Восьмої Армії, про факти масового народовбивства, попвненого китайськими червоними над аліянтськими полоненими та південними корейцями в Кореї. Згідно з твердженням полк. Генлі, китайські червоні вбили цього року щонайменше — 2,500 американських полонених, деяку кількість інших аліянтських полонених та понад чверть мільйона цивільних корейців. Ця вістка, виходило б, заскочила аліянтське командування, але полк. Генлі доказує, що він мав право цю інформацію подати до публічного відома, діставши на це дозвіл від правного відділу з головної квартири ген. Ріджвея. Проголошення цих нових фактів комуністичного народовбивства і варварства викликало велике хвилювання в цілому культурному світі і воно не залишиться без впливу на дальший розвиток міжнародних подій.

АЛІЯНТИ ПРОДОВЖУВАТИМУТЬ ВІЙНУ В КОРЕЇ АЖ ДО ПІДПИСУ ПЕРЕМИР'Я

Токіо. Аліянтські представники на мирових переговорах в Панмунджом поінформували вчора комуністичних представників з повною рішучістю, що вони продовжуватимуть воєнну акцію на корейському фронті аж до хвилини, в якій буде підписаний договір про перемир'я, з усіми його ґарантіями. Проте, аліянти прийняли комуністичний виклик, щоби негайно встановити демаркаційну лінію, або взагалі перервати дальші наради в справі перемир'я. Передаючи комуністам це рішення, голова аліянтського військового підкомітету, ген. Годес, заявив червоним, що „Об'єднані Нації не можуть і не хочуть переривати військової акції, як довго не буде досягнене повне порозуміння щодо перемир'я". Вчора відбулася вже 23-тя з черги конференція від часу відновлення переговорів, але й вона—згідно з офіціяльним повідомленням—„не потрапила в нічому зблизити обі сторони до порозуміння". Вміжчасі комуністи заперечили повідомлення про їхнє альтернативне домагання негайного припинення війни, або перервання дальших переговорів. Хоча в стенографічному аліянтському протоколі цей виклик точно записаний, проте комуністи його заперечують, налякавшись, правдоподібно, рішучого становища аліянтів та їхньої готовости прийняти цей виклик. На вчорашніх нарадах теж не досягнено жадного конкретного результату, але теж заповіджено чергові наради на сьогодні.

НІМЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ОКУПАЦІЙНИХ КОШТІВ

Бонн, Німеччина. — Загальна німецька опінія, включно з найвищими урядовими колами, є тепер рішучо проти дальшої заплати німцями коштів вдержування окупаційних армій на німецькій території. Таке становище виявилося вже й на західно-німецьких переговорах в справі контрактового договору із Західною Німеччиною. Німці рішучо відмовляються покривати подвійні кошта: вдержання власних німецьких дивізій в рямках европейської армії та рівночасно покривання всіх або частини коштів на вдержання окупаційних аліянтських військ на німецькій території. Це витворює серіозні труднощі, бо ані Британія ані Франція самі не були б спроможні платити за вдержання своїх окупаційних військ в Німеччині, а відкликання цих військ з цеї причини становило б серіозне послаблення европейської оборони на цьому важливому під стратегічним оглядом німецькому терені. Ці труднощі будуть предметом окремих нарад німецького канцлера д-ра Аденауера з західними міністрами закордонних справ наступного тижня в Парижі.

ПРИЛЮДНЕ ВШАНУВАННЯ АГЕНТА ФЕДЕРАЛЬНОГО СЛІДЧОГО БЮРА

Бостон. — Губ. стейту Пол А. Девер оголосив проклямацію з закликом віддати пошану Гербертові Филбрікові з Мелрос, Масс., в день 27 листопада, названім „Днем Филбріка". Він має 3 6років життя, працював в бюрі оголошень, а після того вступив до служби Еф Бі Ай і як таємний аґент втримався серед комуністів упродовж дев'яти років, щоб опісля розкрити їхні наміри й пляни не тільки урядові, але й американському народові. Він був свідком уряду під час суду над комуністичними провідниками в Ню Йорку 6 квітня 1949 р.

ҐЕТТІ ҐРІН ЗАПИСАЛА $70,000,000 НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛІ

Ню Йорк. — Гетті Силвія Гавленд Ґрін Вилкс, яка померла 5 лютого у віці 80 років, залишила завішання, яке тепер суд одобрив і оприлюднив. У завішанні призначила небіжка $70,000,000 на різнородні добродійні цілі, а саме на шпиталі, доми старців, церкви, університети, прилюдні бібліотеки, дитячі притулки і т.п. 63 установи. Пересічні дари становлять по півмільйона, одначе є й по два мільйони.—

ПРИПІЗНЕННЯ ВИСИЛКИ ЛІТАКІВ ДЛЯ ЕВРОПИ

Вашинґтон. — Урядовці оборони признають, що плянована висилка літаків до Европи припізнена, тому що не можна було виробити їх вчасно. Модерні літаки далеко складніші, ніж були в початках і тому не раз треба кілька місяців часу на виріб поодиноких частин, з яких складений новітній літак. Під час другої світової війни треба було 18 місяців часу на виріб літака, а два роки на виріб бомбардувальника. Тепер час виробу літаків дійшов до 22 і 32 місяців. Такий час потрібний ля збільшення видержливости літаків. Тому повна продукція літаків передбачена аж в 1954 р., отже відповідно до цього мусять бути припізнене постачання літаків для европейських країн.

СТРАЙК ВУГЛЕКОПІВ У ФРАНЦІЇ – ЗАМАХ МОСКВИ НА ЗАХІДНУ ОБОРОНУ

Париж. — У французьких політичних і навіть свідомих робітничих колах немає жадного сумніву, що теперішний страйк французьких вуглекопів є добре зорганізованим Москвою замахом, скерованим проти західної оборони, в якій вугілля грає головну ролю. — Страйк, до якого вже пристало майже половина усіх вуглекопів та який вже охопив майже дві треті частини французької протукції вугілля, був викликаний опанованою комуністами Генеральною Конфедерацією Праці, підпорядкованій Комінформові. Причини і обставини страйку виявляють недвозначно його політичний характер. Комуністи намагаються тепер цей страйк поширити з виразною метою — не добитись кращих умовин для вуглекопів, але послабити західні оборонні зусилля. Між робітниками вже помітний рух проти цього чергового комуністичного підступу.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ЗАПЕРЕЧИВ МОЖЛИВОСТИ ПІДТРИМКИ КАНДИДАТУРИ АЙЗЕНГАВЕРА

Кій Вест, Флорида. — Президент Труман залишив відкриті двері для спроби спонукати ген. Двайта Д. Айзенгавера прийняти кандидатуру на президента від Демократичної партії при виборах в 1952 р. На запит, чи він буде підтримувати генерала Айзенгавера на демократичну номінацію наступного року, президент сказав тільки: „Нема коментарів". Одначе Труман рішуче заявив, щоб у плятформі демократичної партії в наступному році втримати засаду „Справедливого Розподілу" без огляду, хто буде кандидатом. Він ще раз рішуче заперечив, наче б мав розмову з Айзенгавером про його кандидатуру від Демократичної партії, при чому покликався на заперечення такої розмови самим генералом і сказав репортерам, що на цьому треба закінчити ва про втримання програми такі запити. Президентова заява „Справедливого Розподілу", вказує, що він не думає йти на компроміс з своїми противниками з південних стейтів.

БРИТАНІЯ ПРИСПІШИТЬ САМОУПРАВЛІННЯ СУДАНУ

Лондон. — В результаті теперішнього англо-єгипетського конфлікту відносно Судану і Суезу, британський уряд рішив приспішити розвиток для встановлення самоуправління Судану згідно з постановою Об'єднаних Націй, а не з однобічним рішенням єгипетського уряду. Кілька тижнів тому уряд Єгипту формально відкликав свій договір з Британією з 1889 року відносно спільного управління Суданом, пропонуючи рівночасно, щоби Судан впродовж двох років став самоуправною територією, за виїмком фінансів, оборони і закордонних справ, що мали б бути спільні з Єгиптом. Натомість уряд Британії, згідно з вчорашнім повідомленням секретаря закордонних справ Ідена в Палаті Громад, приготовив свій власний плян розв'язки „суданської проблеми". Він полягає в тому, що впродовж одного року населення Судану само мало б вирішити, чи воно бажає собі такого союзу з Єгиптом. В тому часі будуть пороблені всі заходи для самоуправління Судану, але Британія відповідатиме за оборону тої країни, що тим самим виключає там будь-яку єгипетську контролю.

УРЯД ЗАТРИМАВ КОРАБЕЛЬ НА ЧУЖІЙ СЛУЖБІ

Вашинґтон. — Уряд затримав у пристані Норфолк, у стейті Вирджінія, корабель „тенкер", Мічам, що займався перевозом нафти. Корабель був колись власністю морської комісії, одначе при перепродажу надвишки воєнних матеріялів його закупив конґресмен Джозеф Кейсі, з Массачусетс і передав Китайській Національній Фундації, на чолі якої стоїть колишній комісар парків з Ню Йорку, Нюболд Морріс. Тому, що Китайська Корпорація—це чужинна компанія, а закон забороняє перепродаж американських кораблів чужинцям, уряд затримав корабель. Інші подібні кораблі постачали нафту для Росії й комуністичного Китаю, одначе Мічамові цього досі не закидають.

ЛІ ТЕЖ ЗАПРОПОНУЄ НАРАДИ „ВЕЛИКИХ"

Париж. Програмові промови державних мужів перед Загальним Зібранням Об'єднаних Націй закінчить сьогодні генеральний секретар Тріґве Лі, підсумовуючи дотеперішні пропозиції. З поінформованих кол заявляють, що Тріґве Лі закінчить тим, чим зачав президент Оріол, відкриваючи сесію Генеральної Асамблеї, а саме — пропозицією, щоб представники чотирьох великодержав негайно почали між собою розмови для злагіднення міжнародної кризи. Лі не пропонуватиме зустрічі президента Трумана і премієра Черчила та Плєвевна зі Сталіном, натомість піддасть думку, щоб міністри закордонних справ Злучених Держав, Британії, Франції і Совєтського Союзу використали свій спільний побут в Парижі та негайно самі почали такі вступні розмови між собою. Промову Лі попередить ще один виступ совєтського міністра закордонних справ Вишинського, але від нього не очікується вже жадної нової думки, тим менше, що два поплентачі, представники підсовєтської України і Білорусі, вчора майже дослівно повторювали попередні обвинувачення Вишинського проти західних „підпалювачів війни."

В АМЕРИЦІ

● **„Загальна Рада Американської Єдности"** дістала з Фундації Форда $75,000 на ведення дальшої праці. Загальна Рада відома тим, що посилає статті до газет, „про американське життя й українською мовою. В оповістці програми праці сказано, що вона охопить „допомогу при включенні в американське життя різних іміґрантських і національних груп.

● **Стейти й Канада склали договір про взаємну видачу злочинців** відповідним судам. Канадійські спекулянти видурюють від стейтових мешканців мільйон долярів тижнево, продаючи акції різних безвартісних канадійських підприємств.

● **Американський амбасадор в Мехіко, Вилйем О Дваєр,** дістав від своїх земляків падяку за добру службу для Америки. Вони влаштували йому несподівану гостину в Мехіко Сіті в першу річницю його дипломатичної праці.

ПРИЗНАНО П'ЯТЬ НОВИХ НАГОРОД НОБЛЯ

Стокгольм. — Швеція. — Тут проголошено вчора признання п'яти нових нагород Нобля, чотири за досягнення в науці ядрової фізики, а одну за літературу. Між чотирма нагородженими у фізиці є два молодих американських вчених, професори Едвін М. Мек Міллен і Ґлен Т. Сіборґ, оба з Каліфорнійського університету. Двоє інших нагороджених у фізиці, це англієць сер Джан Даґлес Коккрофт та ірляндець д-р Ернест Тамас Сінтон Волтон. Між них чотирьох буде поділена нагорода Нобля з досягнення в науці фізики. Літературну нагороду Нобля признано передовому шведському новелістові, поетові і драматурґові, Парові Ляґерквістові.

ПОЗИКА ЗДА ДЛЯ ІРАНУ

Вашинґтон. — Злучені Держави присвячують прихильну увагу проханню іранського уряду про позику в сумі $120,000,000 на дальшу продукцію нафти, поки будуть відновлені іранські нафтові установи. Експортово - Імпортний Банк готовий дати тимчасову позику в $25,000,000 для економічної розбудови Ірану, після чого позика може бути збільшена відповідно до поступу в відбудові нафтової промисловости в Іразі.

В СВІТІ

● **Комуністичні війська на корейському фронті** пробували вчора в кількох місцях наступати, але були відбиті аліянтами. Опісля дощі і розмокла земля майже цілком припинили будь-яку акцію на фронті.

● **Сталін виїхав на лікування на Крим** — здогадуються в закордонних дипломатичних колах в Москві.

● **Ген. Бредлі,** голова об'єднаних шефів штабу американських збройних сил, прибув до Парижа, де відбуде наради з ген. Айзенгавером в справах дальшої американської участи в підготовці европейської оборони.

● **Комуно-болгарський суд** засудив вісім осіб на смерть і п'ятьох інших на кару довговічного ув'язнення, усіх під закидом шпигунства в користь Заходу.

● **Індія, не зважаючи** на свої непорозуміння з Пакістаном, заповіла піддержку пакістанському представникові в його кандидатурі на члена Ради Безпеки.

● **Французький президент Оріол** заявив, що він вже в жадному разі не кандидуватиме на президента країни у виборах в 1954 році. Президентська каденція у Франції триває сім років.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАРОДОВБИВСТВО МУСИТЬ БУТИ ПРИПИНЕНЕ

Вчора на столі генерального секретаря Об'єднаних Націй могло зустрітись два повідомлення з двох кінців світу, але в одній справі — народовбивства. Перше повідомлення — це каблеграма Українського Конґресового Комітету, підписана його головою проф. Л. Добрянським та вислана в імені понад 6,000 американських громадян — учасників великої недільної української маніфестації проти російського імперіялізму та в користь визволення України. В цій каблеграмі американські українці закликають американську делеґацію на сесії Генеральної Асамблеї, щоб вона поробила відповідні заходи, домагаючись застосування міжнародного закону проти народовбивства у відношенні до найбільшого народовбивника, якого занотувала історія — Совєтського Союзу. В резолюції УКК стверджується факти продовжуваного народовбивства в Совєтському Союзі та закликається Генеральну Асамблею „і всі делеґації вільних народів, щоб вони прослідили совєтське народовбивство та натаврували совєтських народовбивників, як звичайних злочинців і потягнули їх до законної відповідальности".

Друге повідомлення, що прийшло того самого дня до Об'єднаних Націй, це заява шефа правної секції в головній квартирі американської Восьмої Армії в Кореї, полк. Джеймса Генлі, який має докази, що комуністи в Кореї замордували щонайменше 5,790 аліянтських полонених, в тому щонайменше 5,500 американців. В цю цифру не включені південно-корейські жертви, загальна кількість яких мала б доходити до багатьох соток тисяч. Згідно з підрахунком полк. Генлі, комуністи вбили в масових екзекуціях щонайменше 250,000 самих тільки цивільних корейців, хоча їхня найбільша жорстокість була скерована проти південно-корейських полонених.

Це два конкретні повідомлення в Об'єднаних Націях. Кілька днів раніше цю саму справу народовбивства заторкнув теж національно-китайський представник, обвинувачуючи формально комуністів у вбивстві понад одного мільйона осіб в Китаю. Не треба аж окремого слідства, щоб встановити одного і того самого виновника всіх тих злочинів народовбивства: червону Москву, точніше, Кремль із Сталіном та Політбюром.

Ніхто з нас не є настільки наївний, щоб думати, що Сталіна і його Політбюро можна потягнути до міжнародно-судової відповідальности, як довго вони при владі та мають військову силу. Все ж таки вже й сьогодні існують деякі можливості бодай для частинного зменшення, якщо вже не для повного припинення злочинів народовбивства за залізною заслоною. Ці можливості коротко з'ясував один з американських промовців на недільній українській маніфестації в Ню Йорку, один з найбільших міжнародних авторитетів в цій справі, бо автор міжнародної конвенції проти народовбивства, проф. д-р Р. Лемкін. Його міркування такі: конвенція проти народовбивства вже ухвалена і тим самим стала міжнародним законом. Тепер важливе, щоб той закон був застосований до тих, що його порушують, в цьому конкретному випадку — до Совєтського Союзу.

Усі ми свідомі, що Кремль і його володарі тепер не підпорядкуються жадному міжнародному рішенню, якщо воно не йде по їх лінії. Проте, вже сама свідомість відповідальности може здержати злочинця в його злочинних намірах. Тому добре зробив Маніфестаційний Комітет в Ню Йорку, що включив справу народовбивства в свою протестаційну акцію й добре зробив Конґресовий Комітет, що вислав відповідну резолюцію до Парижу. Жадна акція в цій справі не може бути зайва, бо ще багато залишається до зроблення. Америка підписала міжнародну конвенцію проти народовбивства, але цей підпис ще повинен бути ратифікований Конґресом. Поляки вже добились відповідного конґресового розгляду справи народовбивства в Катинському лісі. Українцям, крім минулорічних зізнань проф. Добрянського в сенатській комісії, треба поробити відповідні дальші кроки в справі Вінниці та інших стверджених документально совєтських злочинів народовбивства в Україні. Треба подбати про відповідну документальну публіцистику в тій справі, треба вже тепер приготовити те, що могло б під кожнем оглядом вважатися актом оскарження за народовбивство, поповнене Кремлем над українським народом, як теж треба вже тепер докладати всіх зусиль, щоб це народовбивство припинити.

Який тижневик нам потрібний?

Один з наших письменників надіслав нам листа, в якому висловлює свої думки з приводу запроєктованого літературно-мистецького тижневика, що його з новим роком має видавати наше видавництво. Той лист настільки цікавий своїми заввагами і потребами наших читацьких кіл, що ми тут друкуємо основні його думки. (Ред.).

Скількість голосів, що відозвалися на згадку про видання першого в ЗДА українського тижневика літератури й мистецтва, доказує, наскільки це видання актуальне і як воно зацікавлює широкі кола нашого громадянства. І в друкованих відголосах, і безпосередніх розмовах можна вичути ті побажання до майбутнього часопису, що їх ставить кожна група зацікавлених: письменники хотіли б мати в ньому орган літератури, мистці — мистецтва (образотворчого, музики, театру), науковці — науки, суспільники — громадського життя, звичайні ж читачі, для яких передусім цей часопис буде призначений, — просто цікавий журнал культури. Все те показує, що проєктований тижневик повинен мати характер не вузько спеціяльний, а всеохопний, що це повинен бути журнал універсальний, присвячений усім ділянкам людської культури, із спеціяльною увагою до переслідуваної, нищеної, випалюваної червоним залізом культури української на рідних землях.

Такий універсальний журнал культури буде в нас чимсь зовсім новим. Тут годі піднайти якісь наші подібні паралельні видання для порівняння, бо на рідних землях чи на еміґрації в Европі були досить відмінні умови, не існувало такого зрізничкування генерацій і часто світоглядової відмінности, що їх помічаємо між „старою" і „новою" еміґрацією в ЗДА. Тимчасом новий часопис мусить в однаковій мірі задовольнити культурні вимоги і „старих" і „нових", мусить брати до уваги інтелектуальну різницю читацьких кіл, які шукатимуть у новому журналі не тільки великих проблем, а й розваги, яка заполонювала б їх уяву. Все те значить, що журнал мусить бути редагований живо, заторкати проблеми актуальні, словом, бути цікавий. А на брак цікавих сюжетів сьогочасний українець нарікати не може, бо мабуть таки немає цікавішої речі, як саме життя-буття нинішньої української людини по, дослівно, всіх закутках земного гльобу. Вистане уявити собі хоч би низку репортажів, та ще й ілюстрованих фотознімками чи рисунками, про те, як такий нинішній українець переходить залізну завісу, як живе по таборах і їде за океани, як тут вирубує канадійські чи бразилійські праліси, фармерує в Дакоті чи Арґентині, б'є кріликів чи ловить гадюки в Австралії, копає вугілля чи топить залізо в Пенсилванії, ріже свині в Шікаґо чи клінує офіси в Менгеттені, як на нім роблять бизнес і як він починає сам робити бизнес на інших... Все те — невичерпаність тем, які, у відповідному оформленні, можуть стати літературним документом однієї доби!

Це не зовсім відповідає правді, що наш читач не любить української книжки ні газети. Він не любить нудної книжки і нудної газети, і читати такі видання ніякі патріотичні заклики не допоможуть — він все одно вимагатиме цікавого матеріялу. Завданням редакції буде, не поступаючись вимогами високого літературного рівня, дати тому читачеві такий цікавий матеріял. Тоді, в добрій літературно - мистецькій формі, він, читач читатиме і сприйматиме все: мистецтво й археологію, релігію й мітологію, винаходи й подорожі, життєписи великих і будні малих людей, поважну історію і гуморески, філософію і калямбури, взагалі все. Це мусить бути журнал популярний, але такий, щоб фахівці, які писатимуть на свої теми, могли витримати найстрогішу критику інших фахівців тієї самої ділянки. А крім цього варто згадати, що таким поважним літературним газетам, як французькі „Літературні Новини" („Лє Нувель Літер") зовсім не перешкоджує бути журналом літературної еліти те, що часопис поміщує не тільки ребуси й загадки-кроссворди, а й пише на теми жіночої моди і навіть кухні..

Журнал, який буде живий і актуальний, читатимуть усі і всі нетерпляче ждатимуть виходу кожного нового числа. Такий журнал має всі вигляди втриматися без ненастанних кампаній приєднування передплатників, бо не він читачів, а читачі його будуть шукати. — Чи вдасться це все перевести в наших умовах?—спитає хтось. — Чому б ні, — наші літературні і мистецькі кола дістануть нагоду, і це вже буде справа їх амбіції вив'язатися з покладеного завдання!

ТРУП'ЯЧА ПОЛІТИКА

Поїздка Керенського в Европу наробила трохи шуму. Московські оборонці неділимости Росії, занепокоєні загрозою, яку заповідає об'єднання демократичних сил світу продовжительці російського імперіялізму — совєтській диктатурі, шукають тепер нового способу рятувати російську неподільність. За вивіскою благородних союзів визволення Росії вони ховають ту саму російську нетерпимість і той самий російський імперіялізм, який характеризував і характеризує усі форми і види російської держави.

Та сьогодні не сама вивіска рішає. Події, які сталися після першої світової війни з перемогою большевицької революції на сході Европи, і друга світова війна з її непередбаченими політичними наслідками витворили становище, яке вимагає чіткого і виразного вирішення актуальних проблем. З одного боку назріває питання справедливої розв'язки соціяльних проблем, з другого боку — виникає питання особистої, національної, суспільної свободи, якої прагнуть поневолені народи в країнах терору.

Покажчиком актуальности проблем соціяльної й політичної свободи можуть бути і ЗДА з розв'язкою соціяльної проблематики в користь загалу при незмінній капіталістичній економіці, та перш за все Англія. Політичне життя Англії виявляє поступовий розвиток політичного й соціяльного порядку. Можна вважати слабістю уряду Англії, коли він добровільно впроваджує соціяльні реформи, і слабістю англійської держави, коли вона дарує свободу Індії, чи йде на поступки в питанні своїх важливих господарських баз на інших державних територіях. Але це вказує на назрівання нової політичної думки, яка не дозволяє розв'язувати ці проблеми старими політичними методами. Англія не сказала твердо „ні" у справі іранської нафти з уваги на близькість совєтських кордонів, але зовсім без сумнівів вона могла б застосувати цю рішучість до Єгипту. Але Англія не хоче застосовувати старих політичних методів в наші часи розцвіту ідей політичної свободи.

В сучасних умовах поступового наростання нових політичних ідей у світі якими смішними і анахронічними видаються усі починання збанкрутованих російських політиків. Ці ідейки, які послужили лише трампліном для Сталінських експериментів на терені колишньої невільничої російської монархії, не зможуть уже нікого переконати, ні захопити. В час, коли світ шукає виходу із заулка, в який впхнула частину людства совєтська система, російські еміґраційні політики висувають розв'язку наболілої проблеми сходу Европи анахронічною програмою передвоєнних років — (1913—1914 рр.)

Сьогоднішній світ шукає виходу з того закутка, у який його запхали колись починання панів Керенських і компанії. І він шукає світлого шляху справедливости і порядку, який забезпечив би людство від страхітливих совєтських експериментів, як теж від такої несправедливої форми правління, якою рядилась Росія царів і Керенських, що й довело до того, що в тій країні рабства і неправди всякий міг поважитись посягати по владу й почати свої експериментальні знущання над політично невиробленим суспільством.

Коли передові держави починають прислухатися до голосу народу, починають розуміти свободу, як притаманність кожної людини й народу — без огляду на расу й релігію, на ступінь культури й природні властивості, — тоді справді зроджується віра, що майбутній світ буде ясний, справедливий і гідний змагань передових сердець і умів. Вже на обрії теперішньої поступової думки розцвітає нова ідея й до неї прямує поступове людство. В світлі ідей загальнолюдської свободи буде розв'язана і проблема України. Не зважаючи на силу московсько-большевицької тиранії й на хоробливі починання Керенських, Україна звільниться від російського імперіялізму. Передові ідеї завжди перемагали й перемагатимуть. Це закон життя. Навіть старі держави шукають тепер однозгідности з молодими народами, в молодих ідеях, бо вони хочуть жити. Від старих ідей тхне розкладом і від них хто живий, відвертається.

Т.

Безвиглядність в Кореї

Мирові переговори в Кореї попали в таку саму безвиглядність, в якій находиться й сама корейська війна. Аліянти стали на становищі, щоби ту війну за всяку ціну зльокалізувати та не допустити до її поширення. Це дало комуністам можність р о з б у д у в а т и собі „протеговані бази" в Манджурії та перебрати ініціятиву війни з свої руки: наступати або відступати тоді, коли їм це вигідно та зв'язувати на Далекому Сході досить значні аліянтські сили і цим гамувати аліянтську оборонну підготовку в інших важливих стратегічних районах. Що корейська війна є тільки одним фраґментом керованої Кремлем підготовки до рішальної війни за володіння над світом, це для кожного і вже давно цілком ясне. В цьому й криється безвиглядність корейської війни, як такої, про яку колись говорив ще ген. Ріджвей.

В таких обставинах теж переговори в справі перемир'я не могла зустріти інакша, як тільки безвиглядна доля. Не на те червоні починали аґресію в Кореї, щоб опісля її перервати. Пропозиція мирових переговорів могла бути припадкова, але дотеперішній розвиток самих переговорів та комуністична поведінка переконують, що й ці переговори червоні намагаються використати для аґресії. В останньому на переговорах зайшла така ситуація: комуністи видвигнули домагання, щоби аліянти вже тепер, ще перед закінченням переговорів і перед підписанням договору, припинили всі воєнні дії на суші, на морі і в повітрю, щоби вже тепер погодились „принципово" на демаркаційну лінію, через яку жадні війська не повинні переступити та щоби опісля продовжувати переговори.

Аліянти добачують в тому не бажання замирення, але пастку для дальшої аґресії. Перервання воєнних діянь на фронті та встановлення демаркаційної лінії перед підписанням договору та перед встановленням відповідних ґарантій, що мир буде вдержаний, з одного боку цілком зв'язувало б руки аліянтам, а з другого — давало б червоним всі можливості продовжувати в безконечність наради аж до того часу, доки вони під охороною демаркаційної лінії не фактичного перемир'я без ґарантій так розбудують свою силу на фронті, щоб могти знову почати аґресію і з більшим успіхом, ніж вони його мали досі. Ясно, що аліянти відкидають ці комуністичні домагання. Комуністи зі свого боку починають виступати гостріше, домагаючись або прийняття їх домагань і негайного завішення зброї, або взагалі перервання будьяких дальших мирових розмов. Все це ставить в цілком безвиглядне положення і корейську війну і корейські переговори в справі замирення. Така безвиглядність є в інтерені комуністів і аліянти повинні докласти відповідних зусиль, щоб її „так або інакше" закінчити та припинити комуністичне народовбивство в тій частині світу.

М. В. Дольницький.

Добро партії чи загалу?

З початком листопада ц. р. в низці більших і менших американських міст відбулися вибори до громадських установ, які принесли немало політичних несподіванок і цікавих прикладів функціювання американської демократії. Міста, що в них урядували роками республіканці, перейшли під контролю демократів, демократи втратили низку інших міст, що були під їхньою контролею в користь своїх противників. Демократичні виборці вибирали републіканців, р е с п у б ліканці покликали до влади демократів. Вже це одно вистачає, щоб українського громадянина здивувати. Українець ніколи не голосував би за партію, до якої не належав би або не був би її прихильником, але тримався б точно партійної лінії, без огляду на те, чи його партія виказала будь-які здібності керувати політичним життям. Українець не звертав би великої уваги на добро загалу, але мав би на оці першусього добро партії. Оце явище сліпого партійництва ми бачимо на всіх зборах громадсько-політичних установ, бачили по таборах в Німеччині чи Австрії, бачимо по різних країнах, де українці опинилися і потворили свої організації. Перше і останнє слово має в українців завжди партійна дисципліна.

В американців трохи інакше. Найхарактеристичнішим прикладом функціонування демократії в Америці нехай послужать вибори у Филаделфії. Филаделфія — традиційно республіканська. Республіканська партія 67 років трималася при владі. В кожних виборах вона виходила переможна, вона обсаджувала всі міські становища, здавалося, вона незаступима і єдино-покликана до керування громадськими установами. Цього року республіканці були впевнені, що і цим разом вони вийдуть переможцями в виборах.

Передвиборча аґітація велася в незвичайно гострому тоні. Ми були свідками взаємних обвинувачень в некомпетентності, в надуживаннях, злочинах. Вся преса льояльно містила поруч голоси і промови керівників обох партій і протилежних кандидатів. Виборці студіювали цей величезний матеріял, прислухалися до голосів преси, роздумували і під час виборів, скориставши з свого конституційного права, зробили у Филаделфії справжній переворот. Р е с п у б ліканська партія програла на цілій лінії, демократи прийшли до влади, обрані голосами республіканських виборців.

Виборці показалися високополітично виробленими громадянами. Вони прийшли до переконання, що партія, яка надто довго тримається при владі, з часом затрачує почуття дійсности, стає надто однобічна, в її ряди втискається корупція. Переведені розсліди, процеси і судові присуди виказали наявно, що в ряди республіканських керівників втиснулися некомпетентні, жадні політичної влади, амбітні і невисокої моральної вартости люди. І коли прийшли вибори, виборці-республіканці усунули власну „партійну кліку" і віддали свої голоси за демократів, яким доручили зробити в громадських установах чистку та дати містові кращу управу. Для виборців — добро загалу мало більшу вагу, як власна партія.

І ще одно явище, таке незрозуміле для українських людей: переможені кандидати до громадських установ, дві години після того, як стало ясно, що вони програли, прилюдно визнали свій програм і прилюдно побажали обраним своїм противникам успіхів та всього добра, навіть у душці не маючи в цей момент боротися проти обраних чи погрожувати їм. Скорившись волі виборців, вони устами свого головного керівника заявили, що переведуть реорганізацію своєї партії, та згодом, ставши до нових виборів, пробуватимуть здобути наново довір'я своїх виборців.

І таке, як у Филаделфії, сталося в низці інших міст. Там, де демократи були надто довго при владі та виказалися нездарними, їх усунено; там, де республіканці чимсь провинилися, їх змінено. Нікому і на думку не впало називати тих демократів, що голосували за республіканський список, чи республіканців, що голосували за демократичний список, — зрадниками чи „зміновіховцями". Вибори скінчилися, і всі повернулися до нормальної праці, сподіваючися, що нові управи краще, як попередні виконають поставлені завдання. Політичні пристрасті повністю погасли, ті, що боролися між собою і обвинувачували один одного у передвиборчий час, тепер знову стали друзями і приятелями.

Політично-партійна дисципліна не має застосування не тільки в звичайних громадських виборах, але і в американському парляменті. Ми не раз читаємо, що демократичні посли підтримують і голосують за пропозиції республіканців і навпаки. І там вони керуються не партійною лінією, але своїм сумлінням то добром загалу.

Михайло Савчин.

УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ НА „СРІБНІЙ ЗЕМЛІ"

2)

(Закінчення).

Потім, щовечора, по денних заняттях стрільців, село оживало. Всюди у цих двох селах лунала українська пісня, йшли в гуртках веселі розмови, дотепи і жарти, нагороджувані сальвами молодечого сміху. Всьому тому приглядалися і прислухувалися місцеві люди і тепер їхні обличчя ставали погідні, усміхнені, бо ті стрільці стали для них вже не штивними „катонами", а було це якесь благословенне чудо, що дивним теплом дихало, роз'яснювало їхні замучені очі і так глибоко ворушило їхнє серце і їхню душу... А вже пізніше, коли по вправах селом машерували стрілецькі сотні (якийсь час в своїх цивільних одягах) і співали пісні, особливо жартівливі, що зродилися у перших тижнях нашого життя в цих селах, як нпр.:

Машерують добровольці
через Мезетеребеш,
Гей, гей, через Мезетеребеш.
Чи то банда чи то войско,
бігме, що не розбереш
Гей, гей, бігме, що не
розбереш.

або (на мадярській мельодії):

Попереду сотник іде, раз,
два, три,
Він до пекла з нами піде,
раз, два, три,
Бо він хлопець як сметана,
Має ранґу капітана,
Раз, два, раз два, раз, два,
три.

або: „Кедь ми прийшла карта нарокувать"... чи інші, тоді молодь вибігала до воріт, радувалася їхнім поворотом, милувалася цим співом, а малі діти босоніж по боках підбігали і теж помагали співати.

Отак нашою піснею, культурним і теплим ставленням, стрільці за короткий час з'єднали собі усіх людей, які у перших днях нашого приїзду, були нам такі непривітні, такі холодні. — А коли перші сотні виїжджали на фронт, то селяни проводили їх як своїх рідних і неодна сльоза покотилася по обличчю тих добрих мамків і ненів, поминаючи вже зажурені личка молодих дівчат... Пам'ятаю, як старенька бабуся підтюпцем прибігла до виряженої вже сотні і в хустині принесла варені яйця і ще дещо з їжі для стрільця, що у неї кватирував. „Озми, озми, бо у Карпатах никто ти їсти не даст". А стрілець, — колишній учень осьмої кляси ґімназії, — вхопив стареньку, порепану руку і сердечно її розцілував. Яка велична сцена! Такого глибокозворушливого образу ніколи не забувається. Він назавжди залишається людському серцю. — „Ой, ужи пішли наші стрільці" — говорили з сумом. Так! Тепер, оті стрільці не були їм чужі, але „наші стрільці", „наші хлопці", бо в подарунку принесли їм з собою чар української пісні, чар українського слова, повні груди братньої любови і молодечого життя.

Згадуючи у 37-миліття про наше перебування у цих двох селах, (кіш УСС був пізніше ще й у Варпаланці), на Карпатській Україні, треба відмітити, що це мало незвичайно великий усвідомлюючий вплив не тільки на всю околицю, але й на цілу знедолену країну, бо УСС були непосидючі і у вільний час мандрували по селах, та нав'язували контакт з тамошньою інтеліґенцією і селянством. З того часу, ріст національної свідомости йшов таким прискореним темпом, що вже 1939 р. ця наша „Срібна Земля" пережила найбільше щастя, бо воскресіння своєї української держави. В обороні тої держави кровавилися, гинули і дальше каріються, мучаться і гинуть її найкращі оборонці, її вірні достойні сини.

Закінчуючи, я хотів би звернутися ще до наших побратимів УСС-ів.

Шановні Побратими! Не здивуйтеся, що по 37-ми роках, цей мій скромний спомин подаю в формі майже репортажу. Все це у мене таке недавне, таке свіже... „ніби сниться" — як каже наш поет і УСС. Р. Купчинський. — Нас УСС-ів, членів тої незвичайної і цінної військової формації, яка в українській революції 1914-1920 рр. відограла таку важливу ролю, вже не багато. Залишилося може понад 100 осіб на еміґрації і — може одиниці живуть ще там на Рідних Землях. Було багато подій в життю леґіону УСС, про які кожний з нас, — навіть звичайний смертельник — може і повинен щось сказати. А тому, „щоб ця слава не пропала", пишіть свої спомини — сни прекрасні... На нашу думку, такі спомини повинна зібрати Головна Управа Братства УСС-ів та їх відповідно використати, чи хоч би й вложити до нашого архіву, як цінний, бо з першої руки поданий матеріял.

КОЗАК МАМАЙ ДІЄ!

Так воно якось склалось, що скитальська доля закинула мене в такий закуток землі Вашингтона, де не то, що нема ніякого організованого життя українців, але на цілі десятки миль навколо нема ані одної української людини.

Та не те, що людини, але й сліду українського знайти тут не можу.

Ви певно подумаєте, що я десь в джунґлях або пралісі якому. Так ні, їй Богу ні, околиця навіть ґусто заселена, скрізь менші та більші „тавни та сіти", много всякого народу, тільки не нашого, навіть „старшого брата" ніде не стрічав!

Початки мої тут були дуже тяжкі, — (не думайте, що матеріяльна біда!) — а це тому, що нічого не міг зробити „для України". Іншими словами, не міг створити ніякої політичної партії, організації, ні навіть хоча-б маленького комітету. Чому?... Бо... не було з кого.

І так таборовий досвід і взагалі організаційні здібності, так і знівечились.

Не раз вечером, в „бедрумі", як рубну промову: Український Народе!... Ми!... Ми можемо... гори!... і так, аж сльози потечуть (з жалю, що ніхто не чує).

Та як все проминає, так і мій запал організаційний проминув і навіть був радий, що тут опинився, бо мав святий спокій від всяких „драчок", бо ніде ніяким членом, ніяка „коляда" та взагалі мене тут рука всяких УКККУ — КУКУ, і т. д. не досягала.

Правда, багато про це читав в газетах, але це мене „не брало". Навіть одержавши коверти У. К. К. в справі У. Н. Фонду, махнув рукою і подумав: „добре, що далеко від усіх, ніхто поріг оббивати не буде".

На мене навіть не поділала стаття в „Свободі" (з 6. жовтня) п. н. „Таємнича пригода в Народному Фонді". Ет, „балони" пускають, подумав. Бо припустім, що Мамай справді ходить і карає, то в мене те щастя, що я тут сам, а за одним йому не оплатиться сюди добиваться і спокійно жив собі далі.

Аж вчора вночі зі мною трапилась біда!

Та не звикла біда, а така, від якої волосся дубом стає!

Ось послухайте.

На близькій церковній вежі вибило 12-ту, — північ. Значить, час, в котрім нечиста сила на поверхню виходить. Обернувся, прикривсь з головою і щоб вдруге захропіти.

Та не встиг ще добре „угніздитись", коли чую якийсь шум, щось траснуло!... І... торг, за мій „бленкет", який з голови так і полетів!...

Відтвираю очі!... Гі!... Голий смок!... Стоїть!... Високий!... Вуси, як два кінські хвости!... Очі блищать!... Словом, той самий, якого містер Скорупка бачив у Народньому Фонді, тільки шабля не при боці, а в руках і намірена просто на мою шею.

Я зміг тільки вистогнати — Ох!... Майн Гад!... А він до мене: Що, не сподівався Мамая, ти, злодію небесний (так і сказав: „небесний"), — за дурних 10 долярів ти нині „дуба даш", — каже, — „я тебе чудом зпід „Бродів" врятував, я — каже тебе на кожному кроці хоронив, (перший раз його бачу, — але мовчу!), а ти в Народний Фонд не хочеш заплатити?!

В мене — каже — роботи по вуха в „старшого брата", у якого якраз тепер добре роз-Керенилось і якого — каже — мушу так рубнути тою шаблюкою, щоб му не тільки рука всхла, але й обі відпали, бо він по чуже їх простяга, — а ви мені дорогий час забираєте?!

І тому спочатку вас, негідників, вигублю!... І!... Замахнувсь!... Світ мені померк в очах, півсвідомо ще крикнув: „Їй Богу";... А сам слухаю, коли голова відлетить!... Секунда — дві!... три!... Нічого, а далі чую:

— Що ти сказав? „Їй Богу".

— Дам!... кажу.

Що даш?

— Вкладку до Народного Фонду.

— Коли?

— Завтра.

Кілько?

Я завагався (подумав: дам 1 доляра).

Як закипів, підняв шаблюку вдруге і пустив повним махом на мене і коли шабля була вже точно пів інча від шиї, я в передсмертних судорогах прохрипів: „десять".

Що було далі зі мною, не пам'ятаю, бо стратив притомність.

Рано, коли я встав, на стільці лежала коверта У. К. К., (яку я спалив перед двома місяцями). Зараз вложив свою свою повинність, десять долярів, і не відкладаючи і години, вислав як Даток на Український Народний Фонд.

Отим своїм писанням хочу перестерегти всіх подібних до мене, щоб не отягались, бо козак Мамай не жартує!

Теодор Маркус.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Шлях до реального здійснення питання Українського Народного Дому

В українськім життю в Америці, а зокрема в Ню Йорку, буває таке, що самозрозумілі, дуже важливі й пекучі справи, щодо яких панує рідка у нас однозгідність, зовсім потопають у бурхливому морі партійно-політичних, чи різних маловартісних подій. Ці важливі справи тільки час до часу виринають і то тільки на те, щоб дуже скоро знову потонути. Ці справи ждуть роками на своє здійснення і не можуть цього діждатись.

Типовою для таких справ є справа Українського Народного Дому в Ню Йорку. Вона вже історична справа, бо вже кілька чи кільканадцять років „то вирина то потопа", хоча всі погоджуються, що Народного Дому треба. Цей стан завдає українському життю великої шкоди, зокрема в культурній ділянці. Ця шкода стає особливо болючою в останні часи, коли культурні потреби й вимоги української громади в Ню Йорку зростають з дня на день. До того український нарід на Рідній Землі не має змоги не тільки вільно культурно розвиватись, він навіть не має змоги вільно плекати й зберігати ті культурні надбання, що нам у спадщині залишили наші предки. Звідси обов'язок української еміґрації, що користає з гостинности свободолюбного американського народу, зберігати дотеперішні культурні надбання українського народу і далі їх розвивати.

Сповняючи цей обов'язок, ми підсилюємо огонь любови до Рідної Землі, що палахкотить у грудях у кожного з нас, розпалюємо цей вогонь в серцях наших дітей, що не бачили Рідної Землі, або пригадують собі її тільки як якийсь чарівний сон, а також у серцях тих, в яких, силою обставин, цей огонь пригасає або зовсім загас. Знову, обзнайомлюючи американський світ з українською культурою, ми виправляємо ті помилкові погляди й поняття, що їх наші „добрі" сусіди тенденційно століттями поширяли про Україну та її культуру в західньому науковому й культурному світі. Тим ми сповняємо велику політично-пропаґандивну ролю.

Щоб виконати завдання, всі ці українські мистецькі групи, що з аматорства чи професійно працюють в різних галузях української культури, мусять мати дах над головою. Без сталого приміщення, без власної сцени, авдиторії заль на проби і т. д. без власного, що так назву, варстату, ця праця є неможлива. В таких обставинах не може бути мови про те, щоб можна було гідно запрезентувати українську культуру, а радше деякі її вітки, перед своєю і чужою публікою.

Український Народний Дім має стати цим дахом над головою для тих українських культурних діячів і мистецьких груп, що нераз із подивугідними самовідреченням та жертвенністю працюють для української культури; він має стати їхнім варстатом та місцем їх зустрічі з українським громадянством підчас театральних представлень, концертів, літературних вечорів, образотворчих виставок і т. д. і т. д.

Хор „Думка", як одна з груп, що коштом наполегливої праці, старається плекати та розвивати одну вітку української культури, а саме українську пісню, дуже дошкульно відчуває брак відповідного місця для своєї важливої праці. Не менш дошкульно відчувають цей брак український Літературно-Мистецький Клюб, Театр-Студія і другі. Тому то, влаштовуючи концерт на цілі Народнього Дому він бажає випровадити цю справу із мряковиння побожних бажань та теоретичних дискусій на шлях практичного здійснення.

Хор „Думка" тією дорогою викликає всі організації та мистецькі групи, а також і українське громадянство до шляхетного суперництва в збиранні фондів на Український Народний Дім в Ню Йорку та сподієтся що спільним зусиллям в короткому часі цей Дім стане дійсністю.

Аполінарій Осадца

ДІТРОЙТ, МІШ.

„Веселий Вечір"

Заходом 26 Відділу С.У.А відбувся 14 жовтня „Веселий Вечір" в трьох частинах: „На перші гулі" водевіль Васильченка, „Гість у шафі" скеч Глухий Олень; „Радіо на селі" музичний скеч під мистецьким керівництвом М. Кавки. Участь у тій виставі брали кращі акторські сили Дітройту як пп. Г. Волянська, Марія Кавка, Г. Бартків, В. Барнич, О.

(Закінчення на стор. 4-тій)

ВІСТІ З УКРАЇНИ

ПАРОКСИЗМ ІДОЛОПОКЛОНСТВА

Всім відомий огидний культ поганського поклоніння бальзамованому трупові В. Леніна в мавзолеї під Кремлем, який, на думку сучасних кремлівських виродків, має заступити собою релігію й віру в Єдиного Бога і знищити та зогидити в душі людини все, що в ній є святого.

Цей культ обожнювання не тільки померлих злочинців, а й живих, дедалі прибирає все більше потворних і огидних форм. Зразок його останнього винаходу є такий: „Дванадцятий том Творів Й. В. Сталіна литовською мовою" („Рад. Україна" 3. жовтня ц. р.). В усій совєтській пресі слово „твори", коли воно вживається відносно писаної продукції Леніна і Сталіна пишеться з великої літери, як от: „Державне видавництво... випустило в світ у перекладі на литовську мову дванадцятий том Творів Й. В. Сталіна".

Не будемо здивовані, коли, незабаром будемо читати всі слова, сказані і написані Сталіном, з великої літери.

ЯК ЛЮБИТИ УКРАЇНУ?

Викриваючи „ідеологічні перекручення" й наплямовуючи „буржуазний український націоналізм, як найлютішого ворога", совєтська преса до нитки розібрала вірша В. Сосюри „Любіть Україну". На прикладі цього вірша большевицька преса показала, яким не має бути совєтський патріотизм.

В передовій статті „Животворне почуття радянської національної гордости" від 27. 9. орган партії „Радянська Україна" збив підсумки писань на тему вірша та дав таке резюме: „Написаний з націоналістичних позицій, цей вірш перекреслив суть патріотичної свідомости українських совєтських людей. В ньому не виявлено гордість українського народу його належністю до братньої сім'ї народів СССР. Не прозвучала в вірші гордість величним соціялістичним перетворенням, гордість новою, квітучою совєтською Україною. В вірші оспівано „одвічну Україну", поза часом, поза епохою, поза тим всім, чим її звеличив у праці і боротьбі народ..."

Стаття, показавши „неґативні" сторінки вірша, перейшла до поучання, яким вірш мав би бути в „позитивному" змислі. В ній говориться: „Ні, не цей вихолощений, нежиттєвий, порожній образ „одвічної України" сповнює високим почуттям серця українського народу... Український народ гордий тією дружбою і підтримкою, які йому незмінно виявляють і подають братні совєтські народи. Він гордий тією історичною дружбою, яка зв'язує його з великим російським народом. Все, чим пишаються братні совєтські народи, все, чим пишається великий російський народ, — все це становить предмет гордости і українського народу... Гордість українського народу — це гордість партією большевиків. Український народ гордий тим, що наша батьківщина дала світові найбільших геніїв людства, великих вождів і вчителів — Леніна і Сталіна..."

І. КРИП'ЯКЕВИЧ — ПРАПОРОНОСЕЦЬ МИРУ

Під гаслом „совєтський народ висловлює непохитну рішимість боротися за мир, проти паліїв війни", у Києві відбулася т. зв. „Українська республіканська конференція прихильників миру". Конференція „однодушно ухвалила резолюцію „відстояти справу миру в усьому світі".

Перед конференцією в усіх обласних містах відбулися зібрання, на яких обирали депутатів. Зі Львово до Києва їздила делеґація в такому складі: швачка С. М. Ячменикова, проф. Є. К. Лазаренко, проф. І. П. Крип'якевич, колгоспниця У. Д. Баштик та заступник голови львівського облвиконкому С. В. Стефаник. (У. Д.)

ВРАЖІННЯ КАНАДІЙЦЯ

З ПОЇЗДКИ ПО ЕВРОПІ

Джон П. Кід, директор Канадійської Ради Громадянства, недавно повернувся з поїздки по европейському континенті. Він твердить, що сьогодні канадійці й Канада є популярні в Европі, а особливо в її північній частині.

Д?. Кін мав нагоду зустрінути в Британії, Скандинавії, Німеччині, Швайцарії та Франції багатьох керівних людей з державних і приватних організацій, як теж поодиноких визначніших европейців і обмінятися з ними думками й інформаціями про справи й проєкти з ділянки громадянства. При тій нагоді йому довелося ствердити, що тисячі людей бажають поселитися в Канаді. Европейці вважають Канаду за країну з великим майбутнім, яка може забезпечити їх та особливо їхніх дітей реальними життєвими можливостями. Очевидно вони ходіли б знати щось більше про Канаду, а тимчасом інформативних матеріялів бракує.

Чергове помічення Дж. Кіда відноситься до воєнних настроїв. Він каже, що в країнах північної Европи з Британією включно, часописи й журнали рідко пишуть про можливості вибуху війни. Деякі часописи в Канаді пишуть мабуть більше за один день на цю тему, як більшість европейських часописів продовж одного місяця. Однак під поверхнею таки відчувається страх перед черговою війною.

ВІДГУКИ ДНЯ

ПОСТРАХ ЛІСІВ І ПРЕРІЙ

Люблю полювання. Навіть не тому, щоб доконче вбити звірину, а тому, що тоді людина ближча до природи, що тоді вона відпочиває душевно від усіх засідань, конференцій, бюр, редакцій, фабрик та інших буденних турбот, які обмотали густою сіткою кожного з нас. Думаю, що навіть мільйонери відпочивають тоді від своїх грошей.

Осяяне сонцем поле, засніжений ліс, таємничі кущі — все це незабутні картини з полювань. А коли ще додати до цього миле й свідоме мисливського діла товариство, то душа радується на згадку про те все.

За ввесь час другої світової війни не мав я рушниці в руках. Думав навіть, що моя мисливська жилка завмерла. Але показалося, що вона тільки замліла, як це буває з іншими жилками. Нераз людина перестає на якийсь час — кажім — писати поезії, пиячити, вести політику, кохатися, чи красти, а нараз — жилка збудилася і все пішло по-давньому.

Збудилася і моя мисливська жилка. Але аж тут — в Америці.

Америка!..

Край Бофалло Вила, і тому подібних Шкіряних Панчіх, край ґрізлів, пум, лосів, диких індиків, а ще давніше навіть буйволів!.. Чи міг цей край не збудити мисливської жилки?!.

Листопадові роковини дозволили мені заїхати в далекі сторони великої країни — досить легким способом (зворот видатків подорожі!), а там дали мені добрі люди нагоду побувати в глибоких лісах і — заполювати.

Поїхало зі мною ще троє місцевих мисливих, але вони хоч мали зброю, більше цікавилися тим, чи вистане одна колода карт і одна батерія „Калверта".

Заїхали ми автом на далеку лісову фарму, де вже американський дітько „ґуд найт" каже, і почали готовитись. Я оглядав зброю, а мої товариші столик до карт і „морозник" (тепла горілка не добра!).

Я взяв рушницю на плечі і...

— Остерігаю вас, містер — звернувся до мене господар, — що тут бувають і ведмеді!

— В нас, у Карпатах також є.

— Трапляється й пума...

— Раз мати родила. В нас є рисі.

— Га! На вашу відповідальність.

І я пішов...

Описувати ліс, мій радісний настрій (легкий страх я швидко переміг!) — забрало б багато часу й місця.

Тому коротко:

Після годинного ходження я побачив у корчах, як блиснуло щось червоне. Мене обляв холодний піт, волосся стала дуба, і я без надуми дремснув назад таким темпом, що Нурма чи Овенс позеленіли б із заздрости.

Вбіг я в хату.

Мисливці зірвались від стола.

— Що? Ґрізлі?!.

— Може пума?!.

— Постріленний? Гнався за вами?!.

Вони питали, а я стояв і переводив дух.

Нарешті зловив віддих:

— Щось... щось... гіршого...

— Гіршого, як ґрізлі, як пума?!.

— Так... Багато страшніше... Американський мисливець!..

Галактіон Чіпка

• РОЗШУКИ •

Пошукую вуйків **ВАСИЛЯ і ІВАНА ТЕРПЕЛЮК** із села Княждвора біла Коломиї, які виїхали до ЗДА перед першою світовою війною. Хто знає про них, або вони самі, прошу зголоситись до:

STEFAN MOSIUK
150 Edwin Ave., Toronto 9, W., Ont., Canada.

Андрій Федорук пошукує свою сестру **АТАМАНЮК НАСТЮ** з дому Федорук. Хто знає про неї, або вона сама, прошу голоситись до: Ihor Moros, 2533 E. 31 St., Lorain, Ohio

Пошукую **ДМИТРА ДЕМИДЮКА**, який виїхав з табору коло Бремен, Німеччина, 21. липня 1951 р. Вістку подати: Katharyna Shmatko, Valley Forge Military Academy, Wayne, Pa.

• МАТРИМОНІЯЛЬНЕ •

МИХАЙЛО і АЛІЦІЯ
з Ганицьких
ОРТИНСЬКІ

повідомляють про своє вінчання, яке відбулося в Бофало, Н. И., 10. листопада 1951 р.

НАШ КУЛЬТУРНИЙ РЕФЕРЕНДУМ

Проголошуємо дальшу листу тих, які своїм замовленням на новий суспільний тижневик літератури, мистецтва і культури, що має появлятися як недільне видання „Свободи" від початку наступного року, виявили своє бажання піддержати наш суспільний культурний проґрес.

ЛИСТА ч. 17

Тимусь Донна
Удич Іван
Угрин Микола
о. Уманець Василь
Василів Микола
Василькевич Зенон
Васильків Іван
Васильків Павлина
Василишин Петро
Волошин Михайло
Яцусь Іван
Ясновський Пилип
Юшкевич Роман
Задерій Яків
Заставний Михайло
Завадовський Іван
Заячківський Богдан
Зелена Ростислава
Відд. 445 У.Н.Союзу
Асауляк Степан
Баглай Михайло
Березовський Михайло
Бонцарівський Омелян
Верба Дмитро
Гвіздь Степан
Гісь Михайло
Гойдиш Роман
Городиловський Юрій, д-р
Гош Клявдія
Гурин Михайло
Ґузиляк Михайло
Давидович Іван
Дідик Володимир
Добош Юрій
Дузінкевич Володимир
Дякун Дмитро
Зелинський Олександер
Зенко Константин
Зенко Олександер
Калужняцький Лев
Карий Володимир
Ковбаснюк Михайло
Коропей Володимир, д-р
Кос Михайло
Коцик Роман
Коцюба Василь
Креховецький Микола
Кривий Андрій
Кривоніс Іван
Кузьмин Микола
Лебіщак Григорій
Левицький Василь
Лихолят Михайло
Личак Михайло
Лукач Ольга
Магмет Степан
Макарушка Богдан, д-р
Максимів Зенон
Малиновський Степан
Малоца Антін
Мартинів Іван
Микитин Павло
Михальцевич Іван
Мацталяр Петро
Орнцин Степан
Осадчук Василь
Паранич Михайло
Пастух Іван
Перець Григорій
Періг Василь
Петик Степан
Погонець Кирило
Поритко Оксана
Провода Михайло
Рабій Михайло, д-р
Радзикевич Володимир
Савчук Микола
Сарабун Лука
о. Свищук Ярослав
Семен Степан
Слота Семен
Смаль Михайло
Стасюк Михайло
Столяренко Володимир
Танцюра Яків
Телеґа Іван
Федишин Іван
Федорів Роман
Фенюк Степан
Хамів Святослав
Харук А.
Хромяк Василь
Черевко Михайло
Чорний Степан
Шкарупа Юрій
Шпікула Тарас
Шуминський Дмитро
Шустакевич Микола
Щербак Ярослав
Яринюк Іван

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

(Закінчення зі стор. 3)

Кушнір і М. Кавка. В третій частині грала проф. Решетилович на фортепіяні. Ця перша вистава по літньому сезоні, стягнула багато гостей. Публика нагороджувала акторів рясними оплесками за їх гарну гру, якою цілий час тримали публику в дуже веселому настрою. Дохід із вистави в сумі $300 розділено на купно українських і англійських книжок для бібліотеки укр. парохіяльної школи в Гемтремк, а $150 вислано для УПА через УКК. До доходу долучила свій гонорар за гру проф. Решетилович. Було ще в час перерви підприємство з гарних річей, як вишивана подушка, лялька у українськім строю, серветки й інше. По виставі запрошено шановних акторів і кілька гостей на вечерю, яку зладили членки п. Ю. Кульчицька і К. Бух, голова пані Хом'якова щиро подякувала всім артистам за гарну гру, а головно п. М. Кавка. о. Шмондяк і о. Трешневський підчеркнули вагу добрих вистав і просили, щоби по можності давати також і поважніші п'єси а п. М. Кавка заявив, що любить працювати на сцені але не все можна виставити, що хочеться. В тому самому дусі промовляла п. Волянська і п. Кушнір. З гостей говорили п. А. Королишин і п. Лужецька вони відзначили гарну гру акторів, а також дали признання для 26 Від. С.У.А. за части успішні імпрези на благородні цілі. **Ст. З.**

ТОРОНТО, Онт.
День УПА в Торонті

В неділю 28 жовтня ц. р. в Торонті влаштовано академію з приводу рокового свята УПА — празника Покрова Пресв. Богородиці, покровительки українського воєнства. Свято було ініціоване недавностворенною Станицею Вояків УПА в Торонті, але патронат над святом перейняв КУК-Відділ у Торонті. До виконання програми свята запрошено всі українські ветеранські організації Торонта: Українську Стрілецьку Громаду, Український Відділ Канадійського Легіону, 5-а Станиця був. Українських Вояків, Станиця УСС, Братство Карпатської Січі і Станиця І-ої Дивізії УНА.

Після вступного слова голови Відділу КУК у Торонті, Д. Штокала, виступали представники комбатантів українських армій з привітами: від армії УНР — відчитав привіт ген. М. Садовського хор. М. Сокіл; від комбатантів УГА — О. Станимір, від комбатантів Карпатської Січі — С. Росоха. Спогад про початки творення українського війська у 1917 р. відчитав сотн. І. Янішевський.

Основну доповідь про УПА — армію українського народу виголосив ст. віст. УПА Степан Орленко-Репецький. Слухачі могли ще раз почути запевнення — цим разом з уст вояка УПА — що УПА не є партійною армією, ані не бореться за якісь партійні інтереси, а навпаки — вона є власністю цілого українського народу і тільки за його справи змагається.

В мистецькій частині академії виступали: Оля Чучман (скрипкове сольо: Кабалевського „Імпровізація", Вістам „Ададжіо Реліджіозо" і наддаток), рецитатор д-р Ю. Геник Березовський, Наталія Олександра (сопрано сольо: „Засумуй трембіто", „Ні, не співай пісень", „Піду, втечу" та арія з опери „Селянська честь"), М. Голинський (тенорове сольо: „Черемоше, брате мій", „Синя чічка", „Ой, козаче мій" та наддаток „Бувайте здорові").

У висновку до цього свята слід сказати: перший крок діяльности Станиці Вояків УПА в Торонті виявився наскрізь позитивним, бо свято УПА мало справді всеукраїнський військовий характер, було влаштоване цілим українським громадянством Торонта та при його підтримці. На тлі цього однодушного виступу ще більшим дисонансом звучить вихватка Ліґи Визволення України в Торонті, яка несподівано влаштувала тиждень перед тим „своє свято своєї УПА", не зважаючи на те, що і Ліґу В. У. і СУМ запрошено до участи в святі ініціованого Станицею Вояків УПА та всіми комбатантами. **Р.**

● Що коштує мало—того Америка не хоче робити, таку думку висловлює кореспондентка щоденника „Н. И. Геральд Трибюн", Маргарета Гіґґінс, що об'їхала країни довкруги Залізної Заслони. Вона каже, що більйон долярів, виданий на підтримку втікачів з підсовєтських країн може здобути більше користи ніж великі більйони видавані на інші цілі.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. „Дністер", від. 430, подає до відома своїм членам, що побір обезпеченевих складок за листопад відбудеться в неділю, 18. листопада, від год. 12. до 2-ої, в Укр. Клюбі при 847 North Franklin St. — Р. Дяків, О. Бакай, Р. Сенків

ГАРТФОРД, КОНН. — Місячні Збори від. 277 відбудуться в неділю, 18. листопада, в год. 2-ій попол., в церковній галі. Є важні справи до вирішеення, тому управа запрошує всіх членів явитися. — В. Дерлиця, предс.; А. Стефанів, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!